
EXAMENUL DE MATURITATE ÎN ANUL 2020 – „NODUL GORDIAN” AL ZILELOR NOASTRE

Alexandru MOLCOSEAN

Liceul Teoretic „Bogdan Petriceicu Hasdeu”, prof. de istorie,
Bălți, Republica Moldova

Autorul corespondent: Molcosean Alexandru, molcoseanalexandru@gmail.com

THE MATURITY EXAM IN THE 2020`s – „GORDIAN KNOT” OF TODAY

Abstract: *In this article is discuss about the issue of canceling the baccalaureate exam in 2020^s. The author brings the eloquent arguments that the BAC is the most objective evaluation procedure. Closely related to the subject, the problems that have put the education system in motion with the transition of the online learning process are exposed. In broad lines, the approach tries to answer at some essential questions regarding the maturity exam in 2020^s: Was it possible to organize the exam session in pandemic conditions? Was the decision of the Ministry of Education, Culture and Research regarding the cancellation of the exams a fair choice? Who benefited from the "abolition" of the exam? Finally, there are several ways to organize the BAC in 2021st, in order to not repeat the scenario of the previous year.*

Keywords: *pandemic, baccalaureate exam, healthy society, distance education, legal breach, objective results.*

Introducere

Văzut din perspectivă pedagogică, anul 2020 poate fi considerat pe bună dreptate o adevărată „piatră de încercare” în domeniul educației. Privind retrospectiv, enumerăm câteva „surprize” pentru care sistemul de învățământ nu a fost pregătit ca să le țină piept în contextul pandemic: lecții desfășurate în format on-line, platforme de lucru la distanță și resurse educaționale digitale, asigurarea cu tehnică și echipament atât a dascălilor cât și a discipolilor, digitalizarea cadrelor didactice, evaluări și testări naționale, etc. Desigur, am asistat la o adevărată reorganizare a procesului educativ pentru ca să finalizăm cu bine anul școlar 2019-2020.

Problema pe care urmează să o dezbatem în acest demers vizează anularea în anul 2020 a examenului de absolvire a liceului – BAC-ul. A fost sau nu posibil organizarea examenelor de bacalaureat în lunile de vară? A fost văzută cu ochi buni de către elevii absolvenți intenția Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova de a anula desfășurarea testării naționale? Cine a avut de câștigat și de pierdut de pe urma „abolirii” BAC-ului? Poate fi considerat examenul de bacalaureat un motiv de mândrie pentru liceeni sau această evaluare a capacităților acumulate și dezvoltate în decursul a trei ani de studiu se demodează odată cu trecerea timpului? Acestea sunt câteva întrebări la care ne propunem să oferim răspunsuri cât mai apropiate de realitățile prezente în societatea actuală din Republica Moldova. Din capul locului accentuăm că subiectul abordat este cât se poate de actual, iar la orizontul educației se întrezărește un posibil scenariu ca cel din anul

precedent. Asistăm în momentul de față la noi voci care pledează în vederea anulării examenelor de absolvire a liceului și în 2021. Nu vom stăruia aici asupra acestui subiect, pentru el este rezervat un spațiu aparte în conținutul acestui articol

Odă examenului de bacalaureat

Marele istoric român Nicolae Iorga a lăsat în urma sa vorbe de aur scrise pe lespede de omenirii cu referire la examene și necesitatea acestora: „Oamenii mari trec examene. Învățătorii trec ca să înainteze în grad; ofițerii care vreau să intre la școala superioară de război, trec examene. Nu poți fi maior fără să fi trecut un examen și nici general fără altul; Examenele durează și câte o lună. Nu este examenul de pensionare, dar va veni. Și nu poți muri fără să dai un examen final, care să-ți permită a scăpa de alte examene” [1, p. 1-2]. Este important să accentuăm faptul că N. Iorga menționează, că oamenii mari sunt cei capabili să facă față presiunii și emoției. În revista *Cuvântul Școlii* (publicație destinată profesorilor secundari de stat din Ținutul Nistru) Ion. I. Macovei, menționa încă în 1940 că „Examenele [...] sunt în mare cinste. Au fost și mai sunt și astăzi încă socotite ca cel mai nimerit mijloc de selecție și de control didactic în școala noastră de toate gradele” [1, p. 1]. Nu este de mirare faptul că anume printr-un control obiectiv, o selecție riguroasă, școala românească interbelică a ajuns să fie menționată și la etapa actuală ca o perioadă înfloritoare a învățământului și culturii. Drept dovadă ne servesc datele istoricilor care au studiat acest fenomen de renaștere națională a educației (inclusiv în Basarabia, teritoriu care s-a aflat în componența Imperiului Rus din 1812 până la săvârșirea Marii Uniri – 1918).

Profesorul universitar Nicolae Enciu ne propune următoarele cifre cu referire la evoluția învățământului în România Mare: „existau 15.630 școli primare ale statului cu 2.338.851 copii, 1.407 școli particulare cu 141.240 copii; la aceștia se adaugă 2.043 copii preparați în familie și prezentați la examenul particular ținute în școlile primare ale statului. Comparativ cu anul 1919, primul an de după Unire, numărul elevilor a crescut de 4 ori, al corpului didactic de peste 5 ori, al școlilor de circa 4 ori” [2, p. 64]. Prin urmare, în acest context apare următoarea întrebare: Ar fi fost posibilă o astfel de evoluție a școlii românești dacă erau anulate examenul și testările elevilor? Este puțin probabil să credem lucrul acesta. În linii generale, examenul reprezintă un sistem de selecție a indivizilor în societate. Prin intermediul acestora are loc repartizarea economică și profesională în stat.

În viziunea profesorului Ioan Bontaș, „evaluarea este actul didactic care determină promovarea sau nepromovarea tineretului studios dintr-o etapă (an sau ciclul de învățământ) în altele, iar când se realizează sub formă de concurs – asigură ocuparea unui loc într-un grad (profil sau formă) de învățământ sau într-un loc de muncă al domeniului de activitate social-utilă, în conformitate cu competența profesională” [3, p. 201]. Opinăm așadar că numai printr-un procedeu obiectiv de selecție și repartizare (conform competențelor) este asigurată formarea calitativă a viitorilor profesioniști. Deja cât de obiectivă și corectă este o astfel de selecție în Republica Moldova, acesta este un subiect care necesită a fi tratat în particular.

Abordat din punct de vedere filosofic, BAC-ul, cunoscut și sub numele de „examen de maturitate” rămâne un element-cheie în procesul educațional desfășurat în ciclul preuniversitar atât în Republica Moldova cât și în străinătate. Definim *examen de maturitate*, acțiunea de evaluare a elevilor de vârstă 17-18 ani (există și excepții de vârstă pentru persoanele care nu au urmat studiile liceale imediat după absolvirea gimnaziului) care în decurs de 3 ani au urmat un ciclu intensiv de studii tangențiale cu profilul ales (uman, real, arte, sportiv etc.). Anume examenul de bacalaureat se

adrează persoanei deja formate, cu scopuri bine definite în vederea construirii propriului său viitor. Responsabilitățile și rezolvarea unor probleme nu mai cad deja pe umerii părinților (sau a reprezentanților legali), ci asupra abiturientului. Examenul de absolvire a liceului constituie o primă dovadă a faptului că tânărul este pregătit să urmeze ciclul studiilor superioare. Editorul și publicistul Alexandru Bantoș afirmă că „Examenul de maturitate reflectă, în cel mai complex și direct mod, starea de spirit a unui important segment de populație (cea mai tânără și de perspectivă), de care depinde soarta Republicii Moldova, dacă avem în vedere exodul de creier și forță de muncă fără precedent înregistrat în ultimii ani” [4, p. 7]. Convinși fiind că bacalaureatul trezește fiori celor din clasele X-XII, el mai reprezintă și elementul de satisfacție și autoîmplinire personală a celui care își regăsește numele pe panoul de afișare a rezultatelor. Încrederea în sine crește nespus, părinții sunt fericiți pentru odrasla lor că a reușit să treacă de un mare impediment care se afla între elev și viitorul lui. În Finlanda (țara-model în domeniul educației secolului al XXI-lea) de exemplu, „Absolvirea bacalaureatului este privită ca un eveniment de mare importanță și de mândrie atât pentru tânărul absolvent cât și pentru familia lui. Finlandezii spun că în viața unui om există două mari momente de împlinire personală: absolvirea bacalaureatului și fondarea propriei familii” [5, p. 229]. Cât de profund sună această afirmație! Examenul de BAC este așezat pe talgerul opus unde se află proaspăta familie a cetățeanului. Este un lucru greu de imaginat dar, finlandezii au transformat educația într-un adevărat cult al societății, dovadă este gradul de dezvoltare a Finlandei care din punct de vedere istoric, nu a fost ocolită de tendințele expansioniste ale statelor vecine (în cazul de față–URSS).

Un termen utilizat în Lituania pentru examenul de maturitate (BAC-ul), care însumează „totalitatea examenelor de absolvire a școlii medii sau a liceului” [6, p. 30] este *matura*. Printr-o analogie, termenul poate fi aplicat statutului de *matur* (individ ajuns la o dezvoltare deplină, fiind utilizat și termenii *adult* sau *copt*) [7, p. 247].

Concluzionând la această etapă, *volens, nolens* examenul de bacalaureat este și trebuie să rămână un test important în viața fiecărui licean. Recunoaștem că BAC-ul este o sperietoare pentru absolvenții ciclului preuniversitar, generator de emoții, palpitații și îngrijorări. Însă prin toate aceste stări ale ființei umane pot trece doar „oamenii mari”.

Țapul ispășitor – pandemia

Examenul de bacalaureat, inclusiv procesul de evaluare este văzut în Republica Moldova ca un fenomen care urmărește să dezbină societatea în jumătăți distincte. Astfel, apar două grupări formate din părinți, elevi, profesori, oameni politici etc. Aceștia pledează pro sau contra organizării examenului de absolvire a gimnaziului. Conform profesorului universitar Emil Păun: „...problematica evaluării a devenit una dintre preocupările esențiale ale tuturor celor interesați de învățământ – societatea în ansamblul său, dar și diferiți actori implicați în activitatea școlară: decidenții de la diferite niveluri ale sistemului de învățământ, comunitățile locale, părinți și, îndeosebi actorii principali, profesorii și elevii” [8, p. 209]. Nu dorim să criticăm niciuna din aceste două tabere adverse deoarece fiecare dispune de un bagaj uimitor de argumente elocvente în privința acestui examen. Profesorul Tudor Bounegru menționa faptul că: „Examenul de BAC a fost și rămâne în centrul atenției din momentul implementării lui în sistemul nostru de învățământ. De atunci, s-au formulat opinii dintre cele mai contradictorii – de la elogiul până la critici justificate și nejustificate” [9, p. 24]. Cu toate acestea, într-o notă informativă din anul 2000, Ministerul Educației și Științei accentua că: „Examenul de bacalaureat este modalitatea esențială de evaluare a învățământului liceal din republică” [10, p. 19].

Totuși, în anul 2020, examenul de BAC nu a mai constituit o prioritate în vederea asigurării de șanse tuturor elevilor din țară. Merită să menționăm că, în Republica Moldova „primele diplome de bacalaureat au fost eliberate în 1993” [5, p. 233].

Este cunoscută deja situația că începând cu luna martie a anului trecut, întreg procesul educațional a fost transferat în formatul on-line. Profesori, elevi, inclusiv instituțiile statului care nu au nicio tangență cu educația, au fost nevoite să activeze în sistemul virtual. Desigur, complicațiile nu au întârziat să apară. Aici pot fi aduse în discuție problemele de ordin logistic privitor la asigurarea educației la distanță (cadre didactice și elevi care nu aveau acces la echipament de calcul: calculator, tabletă, telefon); Slaba digitalizare a actorilor antrenați în procesul educațional (foarte mulți elevi și cadre didactice nu cunoșteau elementele esențiale ale lucrului cu poșta electronică, comunități și grupuri de interese create prin intermediul rețelelor de socializare, instrumente și platforme de lucru în mediul on-line); Accesul la rețeaua *internet* pentru a beneficia de conectivitate (pentru lucrul în format on-line este nevoie de o conexiune bună care să permită atât încărcarea cât și descărcarea fișierelor, totodată organizarea videoconferințelor presupune o viteză a internetului în condiții acceptabile); Lipsa conținuturilor educaționale digitale care pot fi utilizate în timpul învățării de la distanță (în a doua jumătate a lunii martie, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a inițiat procesul de alcătuire a lecțiilor în format digital adresate în special claselor absolvente). La acest compartiment mai pot fi scoase în evidență o serie de probleme cu care s-a ciocnit sistemul de învățământ din Republica Moldova în perioada educației la distanță. În mod teoretic, Republica Moldova trebuia să fie pregătită pentru o răsturnare de situație.

Considerată ca o previziune, *Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale "Moldova Digitală-2020"* implementată încă din anul 2013 trebuia să ofere comunității educaționale elementele necesare pentru instruirea în mediul on-line. Această strategie prevedea:

1. Îmbunătățirea conectivității și accesului la rețea;
 2. Promovarea generării conținutului și serviciilor digitale;
 3. Consolidarea alfabetizării și competențelor digitale pentru a permite inovarea și a stimula utilizatorii; [11].
- În domeniul educației, *Strategia "Moldova Digitală-2020"* urmărea „Integrarea TIC (Tehnologiile Informaționale și de Comunicare) în educație, pentru a îmbunătăți procesul educațional și de management, la nivel de sistem, școală și clasă, inițierea elaborării Programului Strategic e-Educație” [11, pct. 2.3.5]. Or, în scenariul deja cunoscut, programul implementat în urmă cu 7 ani s-a lovit de un eșec în 2020 prin scoaterea la iveală a curenților care macină sistemul educațional, și anume, risipirea fondurilor și bugetului statului pe proiecte și demersuri-fantomă care la timpul potrivit își declară ineficiența în practică.

Breșa creată de situația pandemică a condus inevitabil la evenimentul istoric – anularea BAC-ului. La data de 16 aprilie 2020, în mediul virtual au apărut *rezultatele unui sondaj privind calitatea pregătirii liceenilor pentru examenul de BAC*. Datele ne arată că: „Din cei 1452 liceeni care au participat la sondajul on-line, peste 88% consideră că pregătirea on-line pentru BAC a fost ineficientă. Peste 93 la sută dintre respondenți sunt de părerea că în testul pentru BAC trebuie să fie incluse doar temele studiate până pe 10 martie curent. 75, 6% dintre liceenii chestionați pledează pentru anularea BAC-ului, alte 19 la sută dintre participanții la chestionar optează pentru ca examenul de BAC să fie amânat” [12].

Datele arată că 12% dintre elevii chestionați se pare că au fost mulțumiți de pregătirea on-line pentru BAC ori s-au abținut de la răspuns. Totuși, 93% din cei chestionați au căzut de comun acord

pentru organizarea examenului de bacalaureat cu condiția ca în subiectele de evaluare să fie incluse temele studiate cu prezența fizică a elevilor în clase până la date de 10 martie. În acest context, includem și cei 19 la sută dintre participanți care la fel tindeau pentru organizarea examenului (în funcție de evoluția sau involuția situației critice din țară, acesta putea totuși să fie amânat, dar nu exclus). Într-un final, 75,6% dintre respondenți au fost de acord ca BAC-ul să fie anulat (eveniment care s-a și petrecut în luna mai).

Așadar, elevii de liceu au oferit mai multe răspunsuri în funcție de temerile care planau în momentul cu pricina: frica de contaminare în sălile de examen, ineficiența lecțiilor în format on-line începând cu luna martie, pregătirea insuficientă de examen, lipsa consultațiilor etc. Totuși, pentru o bună parte din abiturienți, anularea examenului de BAC a fost o „mană cerească”, aceștia trecând ca prin urechea acului. Nu vom insista foarte mult asupra situației chiulangiilor, dar putem spune că în anul 2020 pentru susținerea examenului de bacalaureat s-au înscris 17459 de candidați cărora le-a fost calculată media în baza notelor acumulate în decursul celor trei ani de liceu cu eliberarea diplomelor de absolvire. Cu referire la anularea examenului de BAC, capitolul V intitulat *Învățământul liceal*, art. 31 (8) al Codul Educației al Republicii Moldova stipulează că: „Învățământul liceal se încheie cu examenul național de bacalaureat care se organizează în modul stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării” [13]. Depistăm în cele expuse mai sus că este absolut necesar de a modifica acest articol al Codului Educației (sau de a mai adăuga un punct) care să prevadă anularea examenului de bacalaureat dacă în țară se înregistrează fenomene de forță majoră, calamități naturale sau epidemii (cazul de față). Opinăm asupra faptului că situațiile excepționale fac ca documentele normative să nu mai fie actuale în raport cu evenimentele și contextul nou-creat.

Anularea examenului de bacalaureat a deschis porțile instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova. Conform datelor publicate de agențiile de presă, în anul 2020 cifra celor care s-au înmatriculat la universități a crescut cu 2000 de studenți spre deosebire de anul precedent. Prin urmare, în toamna anului 2020 „și-au început studiile la licență peste 15 mii de tineri. Numărul studenților care au început a-și face studiile la contract la universitățile de stat a crescut cu 21%, pe când în cele private, procentajul a fost de 22 la sută” [14]. În cadrul unui interviu, directorul de programe al Institutului de Politici Publice, Anatol Ghermalschi declara că: „toți absolvenții de liceu plus o bună parte din absolvenții din anul trecut, care nu au luat BAC-ul, în acest an au putut să se ducă la universitate. Să nu uităm că 20-30 de procente dintre persoanele care vroiau să susțină Bacalaureatul nu îl susțineau”. Totodată, A. Ghermalschi adaugă: „Competiția, factorul principal care asigură calitatea, în cazul învățământului superior, nu funcționează” [14]. În concluzie, instituțiile de învățământ superior au cunoscut în anul 2020 o creștere semnificativă a cantității, dar nu și a calității.

Nodul gordian

Cunoscuta legendă (devenită ulterior expresie) care desemnează „rezolvarea unei situații foarte complicată și încurcată printr-o soluție energetică și rapidă” [15, p. 110] a fost aplicată cu succes în Republica Moldova atunci când BAC-ul a fost pus în discuție de comunitatea pedagogică, elevi, părinți, organele abilitate cu protecția copiilor, persoane influente din sfera politică etc.

În cadrul unei conferințe de presă din 13 martie 2020, ministrul educației la acel moment, profesorul universitar Igor Șarov, a prezentat patru scenarii (elaborate de echipele de lucru ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării) de rezolvare a problemei examenului de bacalaureat. Cele 4 modalități de soluționare a unei singure probleme au fost propuse evidențiindu-se totodată

aspectele pozitive și negative care pot să apară în momentul aplicării acestora în practică. Totuși, pentru ochiul avizat, scenariului patru i-a fost pusă în evidență doar jumătatea pozitivă. Prezentăm mai jos căile de rezolvare a chestiunii examenului de absolvire a liceului pentru anul 2020:

Scenariul I. Susținerea examenului de bacalaureat în centrele existente de BAC, dotate cu monitorizare video, care ar menține organizarea unui examen corect, obiectiv și credibil, dar favorizează riscul de contaminare atât pentru elevi cât și pentru profesorii asistenți și evaluatori.

Scenariul II. Susținerea examenului de bacalaureat în instituțiile de învățământ de proveniență ar asigura o mai bună menținere a distanței sociale și prezența unui număr mai mic de candidați în cadrul unui singur centru. Însă lipsa monitorizării video va încuraja fraudă și corupția.

Scenariul III. Susținerea examenului de bacalaureat în regim online, fiecare elev ar fi în condiții sigure acasă, dar este imposibilă identificarea persoanei care susține examenul în fața calculatorului și lipsește un soft specializat pentru acest exercițiu.

Scenariul IV. Anularea examenului de bacalaureat și eliberarea diplomelor în baza mediilor anuale din perioada de liceu elimină riscul de contaminare. Diploma de bacalaureat va avea aceeași valoare juridică pentru instituțiile de învățământ superior din țară și de peste hotarele republicii în cazul emiterii unei hotărâri de parlament corespunzătoare [16]. Într-un final, a fost adoptat scenariul patru. Însă cum am menționat mai sus, echipa de lucru din cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a găsit modalitatea de a oferi „publicului” ceea ce a vrut să audă. Observăm că ultimul scenariu nu vine însoțit de aspectul negativ, care poate să urmeze dacă va fi anulat examenul de bacalaureat. Este prezentată componenta pozitivă - *anularea examenului de bacalaureat și eliberarea diplomelor în baza mediilor anuale din perioada de liceu elimină riscul de contaminare*. Totodată este oferită și garanția acestei anulări a examenului prin faptul că *diploma de bacalaureat va avea aceeași valoare juridică pentru instituțiile de învățământ superior din țară și de peste hotarele republicii*. Într-un fel sau altul, atât elevii cât și părinții au fost convinși că ultimul scenariu este cel mai favorabil situației create. Aici intervine și aspectul politic, deoarece această acțiune era posibilă doar în cazul emiterii unei hotărâri de parlament corespunzătoare. Nu este de mirare că decizia parlamentului reprezenta firul care ținea „sabia lui Damocles”. Nu dorim să-i conferim acestui articol un caracter politic, dar este cunoscut faptul că în perioada 2019-2020 oamenii din sfera politică s-au implicat foarte mult în domeniul educației și cercetării, un motiv îl pot reprezenta alegerile prezidențiale care s-au desfășurat în toamna anului 2020. Am asistat în decursul anului la un PR (eng. *public relations*) al persoanelor din politică (indiferent de culoarea partidului) doar pentru a obține simpatia viitorilor alegători.

Dileme generale.

A fost sau nu posibil organizarea examenelor de bacalaureat în lunile de vară ale anului 2020? O întrebare care își găsește răspunsul la scurt timp după finisarea anului școlar. În mod practic, spațiile de desfășurare a examenelor de bacalaureat sunt organizate în sălile de mese ori sălile de sport ale centrelor de BAC. Conform *Regulilor și normativelor sanitaro-epidemiologice de stat*, o sală pentru sport trebuie să aibă o suprafață de 288 m² (adică lungimea–24,0 m; lățimea–12,0 m; înălțimea–6,0 m) [17]. Conform estimărilor, într-o astfel de sală încap (în condiții normale) 125 de bănci, rezultă astfel, că 125 de candidați pot scrie în același timp testul de examen. În baza reglementărilor Comisiei Naționale Extraordinară de Sănătate Publică (CNSP), în sălile de clasă distanța dintre elevi trebuie să fie de minim 1 metru (inițial era 1,5 metri). Așadar, dacă de obicei erau organizate patru examene (cinci în cazul elevilor alolingvi) cu prezența fizică de 100% a candidaților, în 2020 puteau fi

organizate 8, (pentru elevii alolingvi – 10) pentru ca elevii să ocupe sălile de examen în proporție de 50%. Testele de examen puteau fi elaborate în două variante (elevii care au scris în prima parte a sesiunii să nu divulge conținutul testului celor care urmează să scrie în a doua sesiune). Desigur, era nevoie de o mobilizare logistică și organizațională de proporții, dar măcar ieșeam cu obrazul curat. Un alt argument îl reprezintă organizarea procesului educațional din septembrie 2020 cu prezența fizică a elevilor la ore (în proporție de 50%). Învățământul și-a urmat cursul firesc, doar că într-o altă modalitate. Într-un final, nu este complicat să tragem cu ochiul peste Prut și să depistăm faptul că elevii din România au scris examenul de BAC în anul 2020 în situație pandemică.

A fost văzută cu ochi buni de către elevii absolvenți intenția Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova de a anula desfășurarea testării naționale? Rezultatele cu privire la anularea BAC-ului au fost prezentate anterior. La data de 14 mai 2020, portalul de știri *Ziarul de Gardă* a prezentat o serie de opinii ale elevilor care se declară împotriva anulării examenului de bacalaureat. Aceștia motivează că la admiterea în universități, locurile bugetare vor fi ocupate de elevii din localitățile unde au primit note foarte mari și au fost supraapreciați; nu pot să demonstreze performanțele și cunoștințele pentru care au muncit doisprezece ani. Unii elevi sperau că rezultatele de la examen le vor crește media și vor fi avantajați atunci când vor aplica la universitate etc. [18]. Deci, o parte din elevii sânguincioși au dorit să li se ofere tuturor absolvenților șanse egale. În acest context a circulat expresia „Generația de sacrificiu” sau „Generația fără BAC”.

Cine a avut de câștigat și de pierdut de pe urma „abolirii” BAC-ului? Cu siguranță au avut de pierdut elevii buni care au muncit trei ani și au depus eforturi considerabile sperând că vor fi apreciați pentru asta susținând examenul de bacalaureat. În acest tandem putem aborda specificul financiar. Există foarte mulți elevi care merg la meditații particulare la diferite obiecte, iar aici trebuie să recunoaștem că meditațiile costă. Practic, toți anii de meditații (sau ultimul an) nu și-au avut rostul deoarece rezultatele nu s-au materializat. La universitate studentul nu va mai aplica cele obținute în cadrul meditațiilor, în această situație ne pomenim cu sume de bani care „s-au dus pe apa sâmbetei”.

Deopotrivă cu elevii au avut de pierdut de pe urma anulării bacalaureatului și cadrele didactice. Reușita discipolilor reprezintă elementul de mândrie pentru dascăli. Câștigătorii în schimb, au fost elevii care au sperat ca după trei ani de liceu vor trece prin urechea acului sau vor avea noroc chior. Tot acești elevi au avut de câștigat atunci când au depus documentele pentru a se înmatricula la studii superioare. Sunt frecvente cazurile când în instituții se practică atribuirea de note sau calificative nefiind respectate criteriile de evaluare și notare a elevilor într-o modalitate obiectivă, nefiind respectată și deontologia profesională cu privire la nefavorizarea copiilor.

Poate fi considerat examenul de bacalaureat un motiv de mândrie pentru liceeni, sau această evaluare a capacităților acumulate și dezvoltate în decursul a trei ani de studiu se demodează odată cu trecerea timpului? Prima jumătate a întrebării a fost amplu discutată în pasajele prezentate mai sus. BAC-ul în schimb, ca procedeu de evaluare obiectivă și stimulent al învățării în vederea culegerii laurilor, cade într-o lumină obscură. Dovezile constau în faptul că se solicită insistent revenirea la examenele de admitere în învățământul superior și excluderea examenului de bacalaureat. Motivul constă în suprasolicitarea elevilor cu teste de evaluare și teze semestriale care, în viziunea unor pedagogi, pot să înlocuiască examenul final. O altă ipoteză a anulării BAC-ului constă în numărul tot mai puțin de elevi care depun actele la universități. Dacă examenul de bacalaureat va fi exclus, „porțile” se vor deschide și, mai mulți elevi vor avea „șansa” de a aplica la învățământul superior. Aici există riscul ca examenul de admitere la universități să fie organizat formal, cu scopul bine definit

ca toți candidații să susțină acest examen. Mai mulți studenți la universitate, mai multe resurse financiare alocate per student. Ne pomenim așadar într-un cerc vicios care nu este specific doar Republicii Moldova. În această situație se află toate statele în curs de dezvoltare.

Istoria se repetă

Istoria, ca fenomen ciclic, are proprietatea de a se repeta la anumite intervale de timp. Limbajul de specialitate îi conferă istoriei o formă spiralată, amplasând pe undulațiile acesteia un eveniment sau fenomen. Inevitabil, într-o perioadă determinată de timp și spațiu, fenomenul va ajunge în punctul de unde a plecat. Despre procedeul repetitiv al istoriei a vorbit pe larg eruditul istoric român Neagu Djuvara, care a explicat procedeul de „naștere”, „apogeu” și „declin” al unei civilizații.

Atenționăm la începutul acestui demers că la momentul de față au apărut inițiative de anulare a examenului de bacalaureat pentru anul 2021. Ultima știre (3 martie 2021) aduce în atenția publicului dorința unui grup de elevi care au creat o petiție prin intermediul căreia cer anularea examenului de bacalaureat. Motivul anulării BAC-ului nu constă în frica de infectare, ci mai degrabă calitatea slabă a lecțiilor on-line pe care elevii le-au urmat în clasa a XI-a. Textul petiției sună în felul următor: „Anul acesta elevii vor avea și mai mare stres decât cei din promoția 2020. Solicităm anularea examenelor de bacalaureat 2021 nu din motiv că ne temem, dar pentru că nu suntem mulțumiți de rezultatele noastre pe timp de pandemie. Am muncit 12 ani, nu pentru a da testul din sesiune repetată” [19]. Este lăudabilă demnitatea elevilor și mândria acestora de a nu accepta scrierea testului din sesiune repetată. Sursa citată ne informează că în momentul publicării știrii „peste 8 800 de persoane au semnat petiția on-line privind anularea examenului de bacalaureat”. Pentru a înlătura frica viitorilor absolvenți, există posibilitatea de a recurge la o soluție foarte simplă: testul de examen va include temele studiate integral în clasa a X-a. Pentru clasa a XI-a pot fi incluse temele promovate în format fizic până la data de 10 martie 2020. Deja pentru ultimul an vor fi incluse toate temele ce vizează studiul epocii contemporane. Într-o modalitate simplă și echidistantă această dilemă a examenului de bacalaureat poate fi rezolvată.

Dacă se merge pe ideea anulării examenului de anul acesta, atunci trebuie să ne așteptăm și la a treia tentativă (deja în anul de studiu 2022) prin care elevii își vor exprima nemulțumirea față de orele on-line pe care le-au promovat atunci când erau în clasa a X-a. Totuși, o veche expresie românească spune că „ulciorul nu merge de multe ori la apă”. În ultima perioadă, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova încearcă să găsească soluții eficiente pentru ca să le ofere posibilitatea elevilor din clasele a IX-a și a XII-a să fie prezenți fizic la orele de curs organizate în instituțiile de învățământ. Până la momentul de față, eforturile depuse de MEEC sunt lăudabile în contextul asigurării procesului educațional în formatul tradițional pentru ca să nu se ajungă la situația cunoscută deja, cea de anulare a examenului de BAC.

Concluzii

Prin prisma acestui articol am încercat să facem o radiografie a elementului central din sistemul de învățământ, și anume BAC-ul. Marcați de anularea examenului de bacalaureat în anul 2020, scopul a fost să dezbatem amplu această problemă care a apărut în societatea noastră. Prin argumente elocvente am pus în valoare necesitatea organizării și susținerii examenului de maturitate care reprezintă un aspect foarte important din viața fiecărui licean. Totodată, acest examen este parte componentă a unei societăți sănătoase și responsabile. Reprezintă o provocare în vederea depășirii

limitelor ființei umane. Nu poate fi ignorat sau marginalizat. BAC-ul, trebuie să reprezinte în sine un epicentru al societății.

Cauza care a condus la „abolirea” examenului de absolvire a liceului a fost abordată și dezbătută pe larg. Nu în ultimul rând, am scos în evidență modalitatea de organizare a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării pentru a „rezolva” problema desfășurării examenelor naționale. Precum se știe, conform statisticii făcute de psihologi, din orice situație există minim patru căi de ieșire, problema constă în faptul că mintea umană este prea leneșă și alege calea cea mai simplă de rezolvare a unei probleme, dar nu întotdeauna calea cea mai ușoară este și cea mai reușită. Într-un final, subiectul examenului de bacalaureat din anul 2021 rămâne unul deschis care poate fi abordat în funcție de turnura evenimentelor în decursul celui de-al II-lea semestru al anului de studii 2020-2021.

Acest articol poate avea o continuitate în cazul când examenul de BAC va fi organizat în vara anului curent și vor fi analizate rezultatele elevilor comparându-le cu cele din anii precedenți, în vederea extragerii unor concluzii pe marginea impactului provocat de situațiile excepționale din țară. Într-un final, accentuăm faptul că procesul instructiv-educativ este alcătuit din trei elemente inseparabile, și anume predarea-învățarea-evaluarea. Aceste componente se completează reciproc. Fără o piesă din acest trio, nu putem asigura calitatea în educație. Pentru viitor, trebuie să învățăm cum este mai înțelept rezolvarea unei probleme. În cele mai multe cazuri însă, preluăm exemplul lui Alexandru Macedon.

Referințe bibliografice:

1. Macovei, I.I. *Despre examene și notarea elevilor în școală*. În: Cuvântul școlii: Organ al cercului didactic al Profesorilor Secundari de Stat din Ținutul Nistru. Nr. 2 (1), 1940, pag. 1-7.
2. Enciu N. *Istoria românilor. Epoca contemporană: man. pentru cl. a 12-a de liceu*. Chișinău: Civitas, 2005, p. 64.
3. Bontaș I. *Pedagogie. Ed. A II-a*. București: All, 1996, p. 201.
4. Bantoș, A. *BAC-ul, oglindă a școlii și a societății*. În: Limba Română. Nr. 3 (225), Chișinău, 2014, pag. 7-9.
5. Râbacov, G. *Bacalaureatul de-a lungul timpului: între modernizare și suprasaturație high-tech*. În: Interconexiunea paradigmelor didactice și metodologice în predarea limbilor străine, ed. a V-a. Chișinău, 2015, pag. 221-243.
6. Bolboceanu, A., Haheu, V., *Evaluarea performanțelor școlare (experiențe occidentale)*. În: Didactica Pro..., Nr. 3, Chișinău, 2000, pag. 28-30.
7. Hâncu D. *Dicționar explicativ școlar*. Chișinău: Știința, 1995, p. 247.
8. Păun E. *Pedagogie: provocări și dileme privind școala și profesia didactică*. Iași: Polirom, 2017, p. 209.
9. Bounegru T. *Un nou sistem de evaluare a BAC-ului*. În: Didactica Pro..., Nr. 2, Chișinău, 2000, pag. 24-26.
10. Ministerul Educației și Științei. *Notă informativă: Rezultatele Bacalaureatului – 2000*. În: Didactica Pro..., Nr. 2, Chișinău, pag. 19-20.
11. Hotărâre nr. 857 din 31. 20. 2013 cu privire la Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale ”Moldova Digitală – 2020”, În: Monitorul Oficial al R. Moldova, nr. 252-257, art. 963 din 8. 11. 2013.

-
12. Rezultatele unui sondaj privind calitatea pregătirii liceenilor pentru examenul de BAC [Citat 26. 02. 2021]
Disponibil:<https://radiochisinau.md/rezultate-ale-unui-sondaj-privind-calitatea-pregatirii-liceenilor-pentru-examenul-de-bac---107474.html>
13. Codul Educației nr. 152 din 17. 07. 2014. În: Monitorul Oficial al R. Moldova, nr. 319-324, art. nr. 634, din 24. 10. 2014.
14. Numărul studenților din Moldova a crescut în acest an cu 2000 [Citat 16. 02. 2021]
Disponibil:<https://stiri.md/article/social/numarul-studentilor-din-moldova-a-crescut-in-acest-an-cu-2-000>
15. Condrea C. *Evrika! Pagini de mitologie și istorie antică în cuvinte și expresii celebre*, ed. a II-a. Chișinău: Literatura artistică, 1979, p. 110.
16. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării va transmite Guvernului Republicii Moldova proiectul de lege privind anularea examenelor naționale de absolvire în învățământul general, sesiunea de examene 2020 [Citat 16. 02. 2021]
Disponibil:<https://mecc.gov.md/ro/content/ministerul-educatiei-culturii-si-cercetarii-va-transmite-guvernului-republicii-moldova>
17. Ministerul Sănătății. *Hotărâre nr. 21 din 29. 12 2005 cu privire la aprobarea și implementarea Regulilor și normativelor sanitar-epidemiologice de stat*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 146, art. 489, din 15. 09. 2006.
18. „Generația fără BAC”: De ce unii elevi le cer deputaților să nu voteze pentru anularea examenelor, iar alții salută decizia [Citat 14. 03. 2021]
Disponibil: <https://www.zdg.md/stiri/stiri-sociale/generatia-fara-bac-de-ce-unii-elevi-le-cer-deputatilor-sa-nu-voteze-pentru-anularea-examenelor-iar-altii-saluta-decizia/>
19. Mai mulți viitori absolvenți cer anularea examenului de bacalaureat printr-o petiție [Citat 16. 02. 2021]
Disponibil: <http://profesor.md/mai-multi-viitori-absolventi-cer-anularea-examenului-de-bacalaureat-din-acest-an-printr-o-petiție/>